

Ekonomika organizací

Seminář č. 2

Příklad 1

Přiřaďte tyto pojmy z oblasti podnikového hospodářství k níže uvedeným praktickým příkladům:

- a) Princip racionality
- b) Maximalizace produktivity
- c) Hodnotově vyjádřená maximalizace hospodárnosti
- d) Maximalizace rentability celkového kapitálu
- e) Maximalizace rentability vlastního kapitálu
- f) Minimalizace nákladů na cizí kapitál

- 1) Pan Novák chce s co nejméně penězi urazit co nejdélší cestu po Evropě.
- 2) Pan Bílek chce co nejméně kroky uběhnout 1000 m.
- 3) Speditér Linka chce aby jeho řidiči s co nejmenším množstvím nafty, najeli co nejvíce kilometrů.
- 4) Střihačka Sládková má z 2000 m² sametu vystříhat co nejvíce šatů.
- 5) Ředitel hotelu Sacher má z vkladu vlastního kapitálu ve výši 10 mil. Kč dosáhnout co nejvyšší zisk.
- 6) Student Beránek si chce na cestování vydělat 35 tis. Kč v co nejkratším čase.
- 7) Podnikatel Babiš chce pro svůj podnik získat v bance co nejvyšší úvěr a hradit za něj hodlá co nejnižší úroky.
- 8) Vedoucí baru Sladký má z 50 litrů piva v ceně 30 Kč/litr natočit 100 piv v ceně 15 Kč/ks.
- 9) Děkan vysoké školy chce, aby jeho učitelé vyučovali co nejvíce studentů.

Řešení

- 1) Přiřazení není možné (příklad nelze matematicky optimalizovat – jsou v něm dvě nezávislé proměnné). Pan Novák by se choval podle principu racionality, kdyby s určeným (daným) množstvím peněz chtěl podniknout pokud možno dlouhou cestu po Evropě nebo kdyby chtěl cestu určité délky podniknout s co nejméně penězi.
- 2) a
- 3) Přiřazení není možné (viz výše). O maximalizaci produktivity by se jednalo, kdyby řidiči se stanoveným množstvím nafty najeli pokud možno hodně (co nejvíce) kilometrů nebo kdyby řidiči stanovený počet kilometrů najeli s co nejmenším množstvím nafty.
- 4) b
- 5) c
- 6) a
- 7) Přiřazení není možné (viz výše). O minimalizaci nákladů na cizí kapitál by se

jednalo, kdyby pan Babiš chtěl získat úvěr v bance v určité výši a s minimálními úroky nebo kdyby chtěl při určité výši úroků získat co nejvyšší bankovní úvěr.

8) Jedná se o návod určité pracovní činnosti, ne o optimalizační problém, tzn. není zde co optimalizovat.

9)b

Příklad 2

3 číšníci obslouží a zkasírují v průměru za hodinu 20 zákazníků. Mzda číšníka (včetně 35% zdravotního a sociálního pojištění placeného zaměstnavatelem) činí 135 Kč/h. Průměrná útrata jednoho zákazníka je 100 Kč/h. Jak vysoká je produktivita (kvantitativní hospodárnost) a hodnotově vyjádřená hospodárnost obsluhy ve vztahu k zákazníkům (za hodinu)?

Řešení

Produktivita = 20 zákazníků / 3 číšníci = 6,66 zákazník / číšník

Hospodárnost = (20 zákazníků * 100 Kč/zák.) / (3 číšníci * 135 Kč/číš.) = 4,94

Příklad 3

5 úředníků vyřídí žádosti v průměru za hodinu 15 občanů. Mzda úředníka (včetně 35% zdravotního a sociálního pojištění placeného zaměstnavatelem) činí 202,50 Kč/h. Průměrná spokojenost jednoho občana odpovídá 150 Kč/h. Jak vysoká je produktivita (kvantitativní hospodárnost) a hodnotově vyjádřená hospodárnost úředníků ve vztahu k občanům (za hodinu)?

Řešení

Produktivita = 15 občanů / 5 úředníků = 3 úředník / občan

Hospodárnost = (15 občanů * 150 Kč/obč.) / (5 úřed. * 202,50 Kč/úřed.) = 2,22

Ve skutečnosti se však spokojenost (užitek) občana s prací úředníků v penězích neměří (v podstatě je to nemožné) a vyjadřuje se slovně (kvalitativně). To je hlavním důvodem obtížné měřitelnosti efektivnosti organizací veřejného sektoru.

Příklad 4

Společnost KOZAK INN a.s. provozuje hotel Kozák v Brně. Uveďte určující faktory tohoto podniku podle Gutenbergem zavedené terminologie a rozveďte je.

Řešení

V akciové společnosti se kombinují všechny podnikohospodářské výrobní faktory, tzn. půda (např. ve formě pozemků), dlouhodobý hmotný majetek (např. os. automobil, budovy, event. inventář), materiál (např. potraviny, lůžkoviny,

zboží), výkonná práce (např. obsluha, pokojská), řídicí práce (např. ředitel hotelu).

Podnik sleduje princip hospodárnosti, neboť jeho nejvyšším cílem je dlouhodobá maximalizace zisku, té přitom nelze dosáhnout bez dlouhodobého zvyšování hospodárnosti produkce.

Podnik sleduje princip finanční rovnováhy, neboť musí ve stanovených termínech dostát svým závazkům, resp. musí mít k dispozici finanční prostředky v okamžiku splatnosti příslušných závazků.

Podnik si samostatně určuje plán, neboť pouze tak může docílit zisku s ohledem na vlastní možnosti a podmínky trhu.

Podnik sleduje zisk, aby mohl vyhodnotit jeho stav a vývoj a aby mohl přijmout opatření k jeho dlouhodobé maximalizaci.

Podnik je v soukromém vlastnictví, což znamená, že je ve vlastnictví uzavřeného počtu osob, které určují směr budoucího vývoje podniku bez ohledu na politickou situaci, event. zájmy cizích subjektů.

Příklad 5

Společnost Škoda auto, a.s. provozuje v Mladé Boleslavi automobilku. Společnost má základní kapitál 16 708 850 tis. Kč, jejím hlavním předmětem činnosti je především vývoj, výroba a prodej vozidel a jejich příslušenství, společnost má 29 141 zaměstnanců a roční obrát 221 967 mil. Kč.

Zařaďte tento podnik podle příslušných kritérií typologie podniků.

Řešení

Hospodářské odvětví:	průmysl (automobilový)
Druh produkovaných výkonů:	věcné statky
Druh produkce výkonů	
– výrobní typ:	sériová výroba
- organizační typ výroby:	proudová
Převládající výrobní faktor:	investičně náročný
Velikost:	velký podnik
Závislost na stanovišti:	žádná (možná pracovní síla)
Pohyblivost:	nepohyblivý
Právní forma:	akciová společnost

Příklad 6

Společnost KOZAK INN a.s. provozuje hotel Kozák v Brně, společnost má základní kapitál 11 500 tis. Kč, jejím předmětem činnosti je především hostinská činnost a ubytovací služby, společnost má 30 zaměstnanců a roční obrát 100 mil. Kč.

Zařaďte tento podnik podle příslušných kritérií typologie podniků.

Řešení

Hospodářské odvětví:	služby (terciární sektor)
Druh produkovaných výkonů:	služby
Druh produkce výkonů	
– výrobní typ:	lze obtížně aplikovat, neboť je to kritérium vhodné pro výrobní podniky, v tomto případě by snad šlo říci, že se jedná o opakované poskytování služeb, odpovídající snad sériové nebo druhové výrobě
- organizační typ výroby:	opět lze obtížně aplikovat, v případě stravovacích služeb by se dalo uvažovat o výrobě na stanovišti, v případě ubytovacích služeb zřejmě o proudové výrobě
Převládající výrobní faktor:	materiálově náročný
Velikost:	malý podnik
Závislost na stanovišti:	žádná
Pohyblivost:	nepohyblivý
Právní forma:	akciová společnost

Příklad 7

Masarykova univerzita provozuje Ekonomicko-správní fakultu v Brně
Zařaďte tuto organizaci podle příslušných kritérií typologie organizací veřejného sektoru.

Řešení

Charakter statků:	smíšené (spotřeba nedělitelná, existuje vylučitelnost ze spot.)
Finanční toky:	k institucím
Funkce:	sociální (vzdělávací)
Podíl vlastnictví majetku:	státní
Potřeby:	individuální

Podíl vlastnictví majetku jako státní je sporné, neboť se jedná o veřejnoprávní korporaci zřízenou ze zákona a ne z impulzu státu (majetek univerzity je univerzity a ne státu, univerzitu nespravuje ministerstvo, ale spravuje se sama). Na druhou stranu do ní tečou státní peníze z rozpočtu (z kapitoly ministerstva školství), takže při troše zjednodušení (a s ohledem na zmíněná kritéria) je kategorie státní správnému řešení zřejmě nejbližší.